

проведення засідань у форматі Україна – Трійка ЄС, для чого підкомітет №6 мав збиратися принаймні один раз на рік. Додатково Група з питань юстиції, свободи та безпеки у Києві, яка складалася з представників країн – членів ЄС (аташе з питань ЮСБ, офіцери зв'язку, консульський персонал) та Європейської Комісії, мала право проводити регулярні зустрічі з метою обговорення питань Плану дій 2007 р. У п. 5 V розділу Плану передбачалося, що для підтримки заходів, визначених у цьому документі, буде «в межах існуючих пріоритетів» надана фінансова допомога ЄС а «нові інструменти зовнішньої допомоги суттєво збільшать гнучкість її застосування» [1, с. 98].

Варто зазначити, що саме у вищезгаданому документі було зазначено про такі стратегічні національні імплементаційні заходи, як: державна програма боротьби з торгівлею людьми; національна стратегія по боротьбі з переміщенням наркотиків, відповідно до Стратегії та Плану дій ЄС з протидії наркоманії; антикорупційна стратегія з метою суттєвого зменшення рівня корупції відповідно до рекомендацій експертів Ради Європи.

Список використаних джерел

1. Бабін Б. В. Механізми програмного правового регулювання взаємодії України та Європейського Союзу / Б. В. Бабін, О. О. Грінченко // [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_117\(1\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_117(1)_10).

2. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В. І. Муравйова. // [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1464286

3. План дій Україна – ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки від 18 червня 2007 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Різник Д.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного права та
європейської інтеграції ТНЕУ
Коруц У.З.*

МІЖНАРОДНЕ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЗА ОЗНАКОЮ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Згідно, Конституції України людина є найвищою соціальною цінністю, а забезпечення її прав та свобод є обов'язком держави. Аналогічною є позиція європейських держав, і як наслідок, останні 30 років відбувається еволюція прав людини, в тому числі рівності. Для забезпечення принципу рівності, шляхом ратифікації міжнародних документів держави зобов'язуються створити на національному рівні ефективний антидискримінаційний механізм.

Наявність антидискримінаційного законодавства в державі є однією з передумов становлення її як європейської правової держави. Заборона дискримінації на державному рівні, призводить до того, що рівень забезпечення прав людини у суспільстві значно підвищується. А

антидискримінаційний механізм запобігає узурпації привілеїв окремими групами і сприяє поширенню найвищих на поточний період стандартів на все суспільство.

Гарантії рівності та заборони дискримінації містяться у низці нормативних актів міжнародного права, які в різні часи були ратифіковані Україною, ставши невід'ємною частиною національного законодавства.

У статті 2 Загальній декларації прав людини прописано, що кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища. Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною, підопічною, несамоврядованою або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, у статті 14 проголошує: користування правами та свободами, визнаними в Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою.

Стаття 1 Протоколу №12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Здійснення будь-якого передбаченого законом права забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, наприклад за ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження або за іншою ознакою. Ніхто не може бути дискримінований будь-яким органом державної влади за будь-якою ознакою, наприклад за тими, які зазначено в пункті 1.

Стаття 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права зобов'язує кожну державу, яка бере участь у цьому Пакті, поважати і забезпечувати всім перебуваючим у межах її території та під її юрисдикцією особам права, визнані в цьому Пакті, без будь-якої різниці щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження чи іншої обставини.

Загальні принципи рівності та, відповідно, недискримінації, встановлені і Основним Законом – Конституцією України. Так, стаття 24 Конституції України говорить: «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками».

Рамковим законодавчим актом, який містить узагальнююче визначення поняття «дискримінація», надає чіткі визначення її ключових форм та забороняє будь-які форми дискримінації стосовно відкритого переліку індивідуальних і групових ознак, є Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

Відповідно до статті 2 вищезазначеного Закону, законодавство України ґрунтується на принципі недискримінації, що передбачає незалежно від певних ознак:

- 1) забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб;
- 2) забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб;
- 3) повагу до гідності кожної людини;
- 4) забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб.

Українське законодавство виділяє складові принципу недискримінації, перелічені вище, однак не дає йому окремого визначення. Для розуміння того, що є принципом недискримінації в міжнародному та європейському праві, яке український законодавець у цій сфері використовує як модель, відзначимо такі його основні принципи:

1. Однакове поводження з особою або групою осіб, яка попри свої захищені ознаки перебуває в аналогічному становищі з іншою особою або групою осіб;

2. Різне поводження з особою або групою осіб, яка через свої захищені ознаки перебуває у відмінному становищі від іншої особи або групи осіб;

3. Відсутність негативних наслідків застосування правових норм, правил або критеріїв, зокрема нейтрально сформульованих, для осіб або груп осіб у зв'язку з їхніми захищеними ознаками та порівняно з іншою особами або групами осіб [7].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі - певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Дискримінація за ознакою місця проживання (якщо точніше, то назва цієї категорії справ – дискримінація за ознакою, пов'язаною із місцем проживання, чи за ознакою поточної або колишньої територіальної належності), проявляється у випадках, коли особа стикається з неможливістю реалізувати свої права або скористатися послугами через штамп у паспорті про реєстрацію місця проживання у певній місцевості або через нестачу такого штаму.

Таким прикладом, зокрема служить встановлення особливого режиму надання банківських послуг громадянам, які мають зареєстроване місце проживання на тимчасово окупованій території України – в АР Крим та м. Севастополі [7].

Зокрема, постанова Правління НБУ №699 від 3 листопада 2014 року «Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим» встановлює правила, за якими для цілей застосування нормативно-правових актів НБУ особа, місце перебування якої на території вільної економічної зони «Крим», прирівнюється до нерезидента. Надання статусу нерезидента призвело до

того, що громадяни України, які мають зареєстроване місцем проживання у Криму, були позбавлені можливості отримання цілої низки банківських послуг, наприклад, статус нерезидента дозволяє відкривати банківських рахунок з особливим режимом, також унеможлиблює легальну купівлю іноземної валюти.

Згодом, були внесені зміни до зазначеної постанови, відповідно до яких, фізична особа, яка є внутрішньо переміщеною особою (ВПО) та отримала передбачену законодавством України довідку, що засвідчує її проживання на материковій частині України, - резидент України.

Проте, постановою КМУ від 4 березня 2015 року №79 «Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення анти терористичної операції» визначено, що отримання вищезгаданої довідки має супроводжуватись перевіркою фактичного місця проживання громадянина представниками Державної міграційної служби із залученням працівників територіальних органів і підрозділів Міністерства внутрішніх справ, представників інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Як наслідок, можна виокремити п'ять груп осіб, щодо яких встановлені обмеження діють по-різному:

— громадяни України, які зареєстровані і постійно проживають у Криму, та не мають довідки ВПО: вони фактично позбавлені можливості користуватися банківськими послугами;

— громадяни України, місце проживання яких зареєстроване у Криму, але які залишили тимчасово окуповану територію після 16 березня 2014 року: такі особи мають можливість отримати довідку ВПО і, отже, відновити статус резидента на наступні 6 місяців;

— громадяни України, місце проживання яких зареєстроване у Криму, але які вже тривалий час проживають на материковій частині України, залишили тимчасово окуповану територію до 16 березня 2014 року: такі особи позбавлені можливості отримати довідку ВПО і, отже, взагалі не можуть відновити статус резидента на наступні 6 місяців;

— громадяни України, місце проживання яких зареєстроване у Криму, але які час від часу подорожують на материкову частину України без наміру залишити тимчасово окуповану територію (тобто не ВПО): вони позбавлені доступу до банківських послуг;

— громадяни України, місце проживання яких зареєстроване на материковій частині України, але які тривалий час проживають у Криму і не мають наміру залишати тимчасово окуповану територію. Кількість таких громадян, які в суді довели, що вони без реєстрації місця проживання тривалий час проживали на території Криму, за різними джерелами становить понад 15 тис. чоловік (разом з м. Севастополем). Тобто кількість ВПО з Криму та м. Севастополя сумірна з кількістю осіб, які залишили тимчасово окуповану територію[7].

Дискримінація за ознакою місця проживання належить до так званих «інших» ознак дискримінації, тобто це не так звана «поіменована» або «захищена» ознака. Проте, це не означає, що віднесення до категорії «інших

ознак» робить її менш значущою проти поіменованих ознак або такою, за якої створення нерівних умов допустиме.

Оскільки, для нашої країни дискримінація за ознакою місця проживання – відлуння радянського інституту прописки. Радянська прописка була спробою закріпачення людей, намаганням тотально контролювати громадян, які в очах держави були не особистостями, а «людськими ресурсами», особливо важливим є питання визнання факту існування в українському суспільстві дискримінації та створення умов для її подолання, в умовах розвитку України, як правової демократичної держави.

Найбільший крок у протидії дискримінації Україна уже зробила – визнала необхідність та запровадила окремий антидискримінаційний закон, крім того визначено коло відповідальних та напрями державної політики в цій сфері. Проте, для ефективного застосування достатньої нормативної бази необхідне, в першу чергу, усвідомлення громадянами прав людини та поваги до прав інших осіб.

Наступним кроком буде забезпечення належного виконання норм міжнародного та національного законодавства органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також кожного громадянина.

Список використаної джерел

1. Загальна декларація прав людини 10.12.1948 р., ратифікована 10.12.2008 р.: Організація об'єднаних націй, від [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 04.11.1950 р., ратифікована 11.09.1997 р. :Рада Європи, від [Електронний ресурс]// Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

3. Протокол N12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 04.11.2000, ратифікований 09.02.2006 р.: Рада Європи, від [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_537.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 16.12.1966 р., ратифікований 19.10.1973 р.: Організація об'єднаних націй, від [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

5. Конституція України : №254к/96-ВР від 28.06.1996 р. (ред. 02.03.2014 р.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

6. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України №5207-VI від 06.09.2012 р. (в ред. 30.05.2014) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

7. Практичний посібник з аргументації у справах щодо дискримінації / С.Заєць, Р. Мартиновський.-[Електронний ресурс] // Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:htmMLJmppb4J:www.ombudsm an.gov.ua/files/alena/Arguments_Handbbook_Final.pdf+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=it&client=opera

8. Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим»: Постанова Правління Національного банку України №699 від 03.11.2014 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0699500-14>.

9. Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення

антитерористичної операції: Постанова Кабінету Міністрів України №79 від 04.03.2015 р. [Електронний ресурс]// Офіційний сайт ВРУ – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-2015-p>

Сабан Г.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н, старший викладач кафедри
міжнародного права та європейської інтеграції
Коруц У.З.*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ

ООН приділяє особливу увагу захисту прав дітей. В Загальній декларації прав людини (1948 р.) у ст. 25 і 26 говориться про те, що діти повинні бути об'єктом особливого захисту і допомоги [1].

Центральне місце, безумовно, займає Конвенція ООН з прав дитини 1989 року. Дана Конвенція є найбільш поширеним і широко визнаним міжнародно-правовим актом з прав людини. Статті Конвенції закріплюють цивільні, політичні, економічні, соціальні і культурні права, покликані задовольняти особливим потребам дитини, яким відповідно до ст. 1 Конвенції є «кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосованим до даної особи, вона не досягає повноліття раннє» [2].

Конвенція 1989 року об'єднала різноманітні права дитини в тексті одного документа, переслідуючи три основні мети:

- 1) знову підтвердити відносно дітей права, які вже надані людям взагалі в рамках інших договорів з прав людини в цілому;
- 2) закріпити деякі права людини, надаючи в зв'язку з особливим статусом дитини особливі гарантії їх захисту (умови праці, позбавлення волі);
- 3) закріпити спеціальні норми, що стосуються захисту тих прав, які відносяться безпосередньо до дитини, як то: питання усиновлення / удочеріння, доступ до початкової освіти, захист від насильства і відсутність належної турботи в сім'ї, а також питання про стягнення аліментів [2].

Україна взяла на себе ряд зобов'язань з покращення добробуту дітей — зокрема, підписавши Конвенцію ООН про права дитини. Ця Конвенція була ратифікована Постановою Верховної Ради України №789-XII від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року. Крім того, у 2003 та 2005 роках відповідно український Парламент ратифікував два факультативних протоколи до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії та щодо участі у збройних конфліктах, які з того часу стали частиною національного законодавства.

Періодично, один раз на чотири роки, Україна звітує перед Комітетом ООН з прав дитини про дотримання положень згаданої Конвенції. Охорону дитинства в Україні визначено стратегічним загальнонаціональним пріоритетом. Протягом 2002—2006 рр. державою було здійснено суттєві кроки на шляху до захисту прав дітей, керуючись при цьому принципами